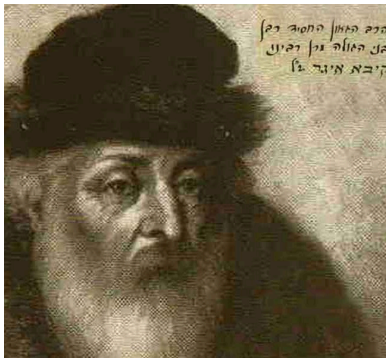

בעזרת נותן התורה ית"ש

גליון ג', עש"ק פרשת בלק, תשפ"ד, פעיה"ק ירושלם תובב"א

אהל עקיבא

משא ומתן, דרוש וחידוש,
בתורת רבנו הגדול רבי עקיבא
איגר זצוק"ל ובהליכותיו בקודש

דרוש וחידוש דרבי עקיבא

משא ומתן בדברי רבנו ז"ל בעומק הסוגיות

בשו"ת רבנו זצ"ל קמא [סימן א'] שפלפלו בדבריו בגליון הקודם - הנה רבנו ז"ל ס"ל שנשים פטורות ממצ"ע ד"עצרת תהיה לכם", וממילא פטורות ממצות כבוד ועונג, וממילא פטורות מהחיוב לאכול סעודת פת, ולכן אם שכחו להזכיר מעין המאורע בברהמ"ז אינן חוזרות.

ובתשובה הנ"ל [וגם בגליון לשו"ע או"ח סי' קפ"ח] רבנו ז"ל חוזר ואומר כמה פעמים שחיליה הוא מזה דלדעתו אשה מותרת להתענות ביו"ט, וממילא וכו' ככל הנ"ל. והלום ראיתי שהעירו ע"ז שהגם אם נאמר שנשים פטורות ממצ"ע ד"עצרת" ואינן חייבות בסעודה אבל תענית אסורה להן משום שעצם השם מועד שיש ליו"ט אוסר תענית. והערה זו היא ע"פ מה דאיתא בתענית [ט"ו ב'] דאין גוזרין תענית על הצבור בר"ה, ופירש"י שם משום דראש חודש איקרי מועד, וא"כ הא חזינן שעצם השם מועד אוסר בתענית, א"כ ודאי ביו"ט גם אם אינן חייבות בעשה ד"עצרת" אסור להן להתענות, וא"כ הדין נותן שאם שכחו יעו"י שחוזרות.

כבר הק' בתוס' [ברכות מ"ט ב'] דאיתא התם עיקר הדין שאנחנו דנין עליו שיש הבדל בין שבת לבין ר"ח, שבשבת חייב לאכול ובר"ח אין חיוב לאכול, והק' בתוס' הא בר"ח אסור בתענית. ותרצו שאע"פ שאסור להתענות מכ"מ אין חיוב לאכול פת דוקא. וזה מה שקובע לגבי הנידון אם חוזרים או לאו. ועומק כוונתם ברורה שבר"ח אין שום חיוב לאכול כלל, אלא רק יש איסור של תענית מצד שנקרא מועד וכמ"ש רש"י הנ"ל. אבל חיוב של קום אכול אין בר"ח. ומה שקובע לגבי הדין אזכרה זה אם יש מצוה של קום אכול או לאו, וזה אין בר"ח. רק תוס' כתבו שהנ"מ המעשי מחילוק ברור זה הוא שאין חיוב בר"ח לאכול פת דוקא אלא כל שאכל כל דבר כבר אינו מתענה ובכך סגי להפקיע איסור תענית.

ולכן אין הערה זו הנ"ל נוגעת כלל לעצם פסקו של רבנו ז"ל שביו"ט אין לנשים שום מצוה של קום אכול – ולכן גם אם ת"ל שיש איסור לצום מכ"מ די אם תאכלנה פירות וכדברי התוס'.

אבל מה שכן צע"ג הוא זה שרבנו ז"ל חוזר וכותב עוד פעם ועוד פעם שנשים אכן מותרות לצום ביו"ט. וזה באמת ק' מאדשאפילו בר"ח יש איסור צום משום שנקרא מועד. וכי נאמר שכיון שהוי מצ"ע שהזמן גרמא לא נקרא אצלהן "מועד" – אתמהה. והדבר צריך יישוב הגון שאין לי לעת עתה. ולקוראינו פתרונים...

הלכה כרבי עקיבא

משא ומתן בדברי רבנו ז"ל בהלכה ובאגדה

איתא בשו"ע או"ח בריש סי' קכ"ה שהש"ץ לבדו אומר קדושה וכל העם שותקים ושומעים. וכ"כ רבנו הגר"א ז"ל כידוע. ושם בגליון השו"ע מביא רבנו ז"ל בשם ספר נזירות שמשון שבכתבי האר"י איתא שיאמרו הצבור עם הש"ץ מילה במילה. ומסיים הנזירות שמשון "ואליו תשמעון", ר"ל שכוונתו לפסוק לדינא כהאר"י הק' ז"ל נגד דברי מרן ז"ל בשולחן הטהור. [וכמה נואלו האנשים שדקדקו דקדוקי עניות מדברי הנזירות שמשון אלה – [שכנראה רבנו ז"ל מסכים להם - עיין בהמשך] שלהאר"י הק' ז"ל היה דין נביא – ר"ל מהאי דעתא הנפסדת. ולשונו של כבוד אלה נמצאים למאות בספרי הפוסקים כמו "דבר גדול דבר הנביא"

וסגנון רבותינו ז"ל בכל מקום. ועצם הדבר כמעט מן הנמנע כמו שידוע שמרן הגרי"ז זצ"ל אמר שכל מי שיבוא אחרי שנסתם חזון בזמן מלאכי וחבריו ויאמר שהוא נביא דינו שיחנק כמו כל נביא שקר, ואכמ"ל בזה והארכנו במקו"א בעזה"י.

ומשמע שדעת רבנו הגדול ז"ל גם כן הוא כנ"ל שהציבור יאמרו מילה במילה עם החזן. וכן משמע בהדיא בדו"ח חלק הכתבים [עמ' תשע"ג במהד' אור החיים] - מ"ש ב"א ידידי נ"י לתמוה על שאין אנו נוהגים בזה כפשטא דהש"ע רס"י קכ"ה. [היינו שהצבור ישתוק ויאמר החזן לבדו קדושה] כבר כתבתי בגליון הש"ע בזה"ל אבל בכתבי האר"י כתב די"ל כל הקדושה עם הש"ץ מלה במלה. ועוד חזון למועד לדון בהרחבה אם תמיד דעת רבנו ז"ל להכריע ולפסוק כדעות הספרים שמביא בגליון השו"ע.

וילך רבי עקיבא

עובדות ולימודים מהליכותיו בקודש

רבנו ז"ל היה מדוכא ביסורים של אהבה - כנראה קשים מאד – וכתוב בצוואתו שצוה שאם יספידו אחרי מיטתו לא יאמרו שום שבה כ"א: "איך פאן מינעם 15 אדער 16 יאהרע עד היום מיט תלמידים געלערענט האבע ביסורים גדולים" [אשר מגיל 15 או 16 עד היום למדתי עם תלמידים ביסורים גדולים].

ובכרוז שפי' נגד השימוש ביי"ש מערט ערפלעך [תפוחי אדמה] בפסה כותב על עצמו וכוחותי הגופנים אשר כל הימים אשר אני חי מעט ורעים היו כו'. ונכדו בעל החתן סופר ז"ל כותב [בהק' "בית אבות" בתחילת ספרו] הרופאים הגדולים ומומחים חשבוהו תמיד לבן מות ומסוכן בכל עת והזהירו אותו מדי בואם אצלו לשמור עצמו מעיונים תלמודים ונדוד שינה אבל אטם אזנו מלשמוע לא נח ולא שקט ולא הלך ד"א בלי עיון בתורה למודו היה תמיד מתוך יסורים קשים בכמעט הוכרח לפעמים לשום ראשו בין כרעיו לגודל מכאובו והיה גנוח גנוח בכל זאת לא רצה להפסיק לבטל מלימודו רגע א' אח"כ כראות הרופאים עברו ימים חלפו שנים וכובד עבודתו בעבודת השם מוסיף והולך וכחות הגופניים אינם מתחזקים דנו ואמרו רואים אנהנו בעליל שזהו איש אלקים יוצא מגדר הטבע ותפעם רוח ה' בקרבנו ואלקיו עמו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו – לא תאונה אליו רעה ונגע לא יקרב באהלו.

רבי נפתלי שטרן ז"ל -

מחלתו של רע"א זצ"ל נודעה לי מאא"ז הגמרה"ז זצ"ל, שהיתה לו מחלת לב קשה, כי סיפר לנו שחתנו הח"ס התמרמר פעם אחת לפני תלמידיו ואמר, כי חותנו סובל יסורים גדולים ומרים ע"י מכויצת-הלב שאוחזת אותו בשעת תפילתו ובשעת לימוד תורה ברבים, ועי"ז נתבטל מעבודת השי"ת, ואחז החת"ס בבגדיו נגד לבו הטהור וצעק בקול בכה רבה, "דער קדוש וטהור איז סובל יסורים" וזקננו אמר זאת בקול יללה בניגון רבינו הק' זי"ע.

אבל אם כי רבנו ז"ל סבל הרבה מכ"מ לא ביטל את עבודת לימודו ובכך הגין על דורו אבל עוד יותר תא חזי שזכות סבל יסוריו קיים אף לדורות הבאים כפי שכותב תלמידו רבי אליהו גוטמאכר ז"ל [במכתבו להד' הגהותיו של רבנו ז"ל על שו"ע חו"מ ואה"ע [תרכ"ט] -

"וגם לזכור עד כמה היה רבינו הקדוש אב לדורו ושלמד בתוך יסורים אשר יש לקוות שהלומד בספריו ינצל מיסורי הנפש והגוף והרכוש ויהי כן בזכותו כו" אשריכם ת"ח שמגינים על דורם ועל דורות הבאים אחריהם הדבקים בדרכם ובתורתם.

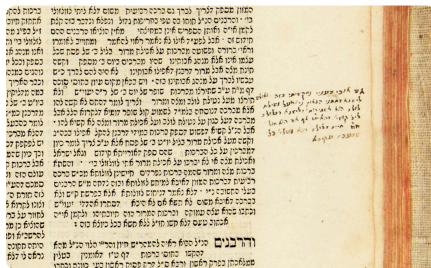
ויכתוב רבי עקיבא

חקר ועיון בחיבוריו

רבנו הגדול זצ"ל היה בקי בכל מכמני התורה וחדריה. אבל לא רק בתורה שבעל פה אלא גם בתורה שבכתב לא שגבה דבר מעינו הבדולח. וזה ידוע לכל הרגיל בכל ספריו. ומי שרוצה לטעום מנוף צוף ידיעותיו בכתבי הקודש - שממש כל לשונות הפסוקים היו חרותים נגד עיניו [בימים שלא היה דרך מחוכם וקל לחפש לשונות המקראות וודאי לא ישב עם קונקורדציה לחפש לשונות הפסוקים] צריך להתבונן במעשה אומן שעשה רבי שלמה אריאלי נ"י בחידושי רבנו ז"ל שהוציא על מס' נדרים דף ל"ט וצילום הדברים אפשר להוריד כאן.

וכמה גדולים מעשה גדולי ישראל האמיתיים.

וזוכר אני שלפני כ-40 שנה מתחכם אחד [וכמה רחמנות על אדם שוטה כזה ועוד שהיה לבוש כת"ח] אמר שרבנו זצ"ל - כביכול - לא היה בקי בחלוקת התנ"ך ע"פ חז"ל - שלפי האמת אין כזה

[ובשנים אחרונות התעוררו כמה חכמים נ"י לעשות תעמולה להחזיר את העטרה ליושנה ולבטל כל הענין של חלוקת הספרים הנ"ל וגם לבטל את הקפיטלאך [מספור הפרקים שאף הוא מעשה ידי כומר נוצרי] שמי שיש לו עין חדה יכול להבחין שהכומר עשה במכוון בכדי להטעות אנשים אחרי דעותיהם הכוזבות – ולא צריך לחפש מעבר לים אלא אפשר לראות הדבר מיד, שבתחילת ספר בראשית פרק ב' מתחיל ב"ויכולו השמים כו" על שבת ק', והכוונה היתה להפריד יום השבת מששת ימי בראשית ולעשות אותו ל"תחילה" משום שהם "העבירו" את השביתה ליום ראשון – לתחילת השבוע. ויש הרבה כיו"ב ר"ל].

משום שרש"י בסוכה י"א ד"ה צאו כותב שם שהפס' המובא שם בגמ' הוא "הוא בספר עזרא" ורבנו ז"ל כותב שם שהוא בנחמיה [ומעיר על כיו"ב במק"א בפרש"י] ומציין לגמ' סנהדרין צ"ג ב' - והמתחכם הנ"ל חשב שרבנו ז"ל לא ידע שאין כזה ספר הנק' "נחמיה" ולכן העיר על דברי רש"י. אבל משבא לידי גאוה וחוצפה בא לידי טעות ולא קרי בי רב הוא שזהו ממש כוונת רבנו ז"ל להסביר שכל דברי רש"י בכל המקומות הללו הנה ע"פ דברי חז"ל בסנהדרין שם כו' ושם מבואר היטב כל הענין, שנחמיה לא זכה שיקרא ספרו [שמתחיל ב"דברי נחמיה בן חכליה כו""] על שמו משום שזחה דעתו עליו – וזה גופא רבנו ז"ל אומר לנו - שמה שרש"י מכנה את המקום של הפס' שמובא שם בגמ' שהוא בספר עזרא – והא אצלנו [שהוא ע"פ הגוים] בכל תנ"כים הוא בספר נחמיה - זה משום שאין כזה דבר "ספר נחמיה" וכמ"ש בגמ' שם, ורש"י כותב ע"פ הגמ', שבימיו עדיין לא השתבשה חלוקה המזוייפת הזו. ופשוט. וברוך המקום שתמיד דברי המתחכמים נגד גדולי רבותינו ז"ל נתפסים כבדאיים ובמזוייפים או לכה"פ כטועים בגאוותם, והם כשלו ונפלו, ואנחנו נקום ונתעודד ובשם ד' אלוקינו ואחרי גדולי תורה נדגול עד ביאת גואל צדק.

תגובות והערות לגליונות הקודמים

בגליון א' הערנו על דברי רבנו זצ"ל שכותב שמי שאומר "שבתא טבא" יוצא ידי חובת קידוש היום בדברים אליבא דהמג"א זצ"ל שכותב שיוצא בתפלה – ורבנו זצ"ל קובע שלא בעי מטבע של תפלה וודאי לא הזכרת יציאת מצרים וכו'. שהרי איזה לשון של קידוש יש באמירת "שבתא טבא" והרי הרמב"ם כותב ברור דמצות קידוש בדברים הוא לומר "דברי שבח וקידוש".

וכתבנו בגליון ב' קצת ביאור הדברים בשם רבי שמעון הירשליך שליט"א מלונדון הבירה.

וגם בשבוע הזאת קבלנו ידיעה מלונדון מהתם להכא מהרב היקר רבי צ"ש נ"י - נו"נ לרבנו זצ"ל - שכדברי רבנו בגליון שו"ע הנ"ל כבר ישנם - לכאורה - בבאר היטב ובמשנה ברורה סי' ש"ז בשם השל"ה הק' שבשבת יאחלו איש לרעהו בלשון "שבת שלום" או "שבת טוב" ולא בלשון "צפרא טבא" כדי לקיים עי"ז "זכור את יום השבת לקדשו" - ע"כ - ואני הקטן עדיין אינני רואה כאן הכרעה שיוצאים בזה חיוב מצות קידוש דאורייתא. שכוונת האחרונים הנ"ל שלא יאמר לחברו ברכה כנוסח חול אלא יזכיר שהוא שבת היום - וזה לומדים מקרא - וכנראה בדרך אסמכתא - שיש להזכיר שבת בכל דבר שאפשר ולא בדרך שעושה בכל יום, אבל שיצא עי"ז המצוה דאורייתא של קידוש היום בלי לומר שום שבח וקדושה מעניני היום לא משמע כן ברמב"ם שציינו בגליון הראשון. והגע עצמך מי שרואה מכונית נוסע בשבת ק' ר"ל וצועק ומוחה בפניו בצעקת "שבת!" וכי נאמר שיצא חובת קידוש היום מה"ת?

ובדברי בע"פ עם הרב הירשליך שליט"א אמר שכל שמזכיר שבת ומתכוון בהזכרתו מחמת הדין להזכיר ומחמת קדושת היום הרי זה בכלל הפס' "זכור..לקדשו" [וזוה נלמד מדברי השל"ה] אבל עדיין הבן שואל שגם המוחה במחללי שבת וצועק לעברן "שבת!" הרי מתכוון שקדושת היום אוסרת במלאכה ולמה שלא יצא נמי בהאיהזכרה. וכל זה צ"ת.

====

בגליון הקודם שלחנו נוסח תפלה שמיוחס לרבנו הגדול זצ"ל שהוא כולו בקשה להיות יהודי כשר ולקיים את כל המצוות ולא להכשל ח"ו בשום עבירה ועון - וכתבנו שלא מצאנו נוסח תפלה

Subscribe

Past Issues

Translate ▼

נמצא בא' קדוש - קדמון - רבי יהודה ליב פוחאוויטשר ז"ל בספרו "דברי חכמים" [שי"ל בשנת תנ"ג ויצא מחדש בשנת תשל"ו] בעמ' נ"ב. וכנראה שרבנו זצ"ל העתיקו לעצמו מהספר ההוא [אם זה מדוייק מה שכתוב בכתב היד שהוא כתב התפלה לעצמו], ודרך אגב כל הספר הנ"ל מלא מדברי יראה ומוסר מתלהבים באש קודש נורא ויש שם במיוחד "שער השבת" על קדושת שבת ק' - ואשרי מי שיהגה בדבריו.

=====

בגליון הקודם הערנו על בקיאותו של רבנו ז"ל אף בספרים של חכמי מדינחא ז"ל - וגם ע"ז זכינו לשמוע מרבי שמעון הירשער מלונדון שליט"א שברשימת הספרים שהיו ברשות רבנו ז"ל שרשם לעצמו בדף השער של הספר "ושב הכהן" מרבי רפאל מהמבורג ז"ל נמצאים הרבה חיבורים מחכמי ספרד - ורואים שרבנו ז"ל חיבבם לחדא.

קישורים חשובים

[להקיש לשלוח במייל קישור לכל מי שיתכן שהיה רוצה לקבל את הגליון או להעתיק ולשלוח](http://eepurl.com/iToyQI)
<http://eepurl.com/iToyQI>

[כל הגליונות הקודמים](#) [וגם עוד כמה דברים חשובים]

- [הקורס "זה הקטן גדול יהיה"](#) - שיש בכוחו **להבטיח** שבן שלך אף פעם לא יעזוב את הלימוד
- [כל התוכן שלנו באנגלית](#)
- [אם רצונך לזכור כל מה שאתה לומד לאורך זמן אתה חייב את הערכה הזו](#)

כדי שנוכל להמשיך בעריכת הגליונות אלה אולי תוכל להקיש כאן ולהיות שותף

In order to keep these important email coming maybe consider become an active partner. [Click here](#). Everting is totally secure

Our mailing address is:

Volozhin Yeshiva

28 Zevin, Jerusalem E. Israel

025002558

להסרה מרשימת התפוצה

[unsubscribe](#)